

ПАМ'ЯТЬ ПРО ЛЕСЮ УКРАЇНКУ ЗБЕРІГАЄТЬСЯ В ХАРКІВСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ МУЗЕЇ

Багато відомо про Лесю Українку - поетеса, перекладач, етнограф, публіцист. Знаємо, що була хорошою піаністкою, як сама про себе писала М. Драгоманову: "...Мені часом здається, що з мене вийшов би далеко кращий музикант, ніж поет, та тільки біда, що натура утяла мені кепський жарт..." З гіркою іронією повідомляла про хворобу руки. І зовсім мало хто знає, що поетеса добре малювала. Дізнаємося з листа Олени Пчілки до І. Франка: "...Леся почала учитися у одного художника і намалювала олійними фарбами дуже гарні картини..."

Відомо, що Леся Українка відвідувала Київську малювальну школу, засновником якої був художник і педагог М.і. Мурашко. Ця школа була центром демократичної художньої думки. В її стінах навчалися люди різних соціальних станів, національностей, віку й освіти. Плата за навчання була незначною, а в окремих випадках учнів з бідних родин зовсім звільняли від неї, що давало можливість вихідцям із народу діставати тут цілком пристойну підготовку для вступу до Петербурзької академії художеств.

То був час, коли молода генерація художників - Регін, Левченко, Ткаченко, Васильківський, Беркос працювали на мистецькій ниві і сюжети їх творів відійшли від академічних настанов, а були взяті від народних традицій та українського пейзажу. Серед них був і Олександр Мурашко, який першу художню освіту отримав у малювальній школі свого рідного дядька М.Мурашка. Разом із ним у 1894 році вчилася і Леся Українка. Тож познайомимось з художником і його творами, які представлені в Харківському художньому музеї. О.Мурашко народився в Києві в сім'ї художника-іконописця. В майстерні батька пробудилася в юнака пристрасть до малювання. Закінчив Петербурзьку академію художеств і за дипломну роботу "Похорон кошового" одержав звання художника з правом на пенсіонерську подорож за кордон - Німеччина, Італія, Франція. Поєднуючи світогляд українця з досвідом європейських митців, створює у 1902 році сердечно, щиро й гуманно образ жінки в найзначнішому полотні "Кафе". Ми щоденно можемо милуватися цією картиною і згадувати, що колись цей талановитий майстер пензля неодноразово бачився с Лесею Українкою.

Зали музею прикрашають твори І. Труша. Життя й творчість художника теж пов'язані з Лесею Українкою. Іван Труш народився на Львівщині в родині малоземельного селянина. Але саме батько зробив великий вплив на розвиток його мистецьких нахилів. І.Труш закінчив Академію красних мистецтв у Кракові. В кінці 1899 року організує у Львові першу персональну виставку, І.Франко високо її оцінив: "...Правдиві твори штуки, що свідчать про сильну і своєрідну індивідуаль-

ність автора..." До найбільш відомих робіт І.Труша належить портрет Лесі Українки, виконаний олійними фарбами. З нею він познайомився у Києві в малювальній школі М.Мурашка, в якій він деякий час був викладачем. У нього склалися дружні стосунки с родинами Косачів і Драгоманових. Згодом він стає родичем Лесі Українки, одружившись із її двоюрідною сестрою Аріадною Драгомановою. І.Труш отримав замовлення від Наукового товариства ім.Т.Шевченка на портрет поетеси. Маючи можливість бачити її у родинному колі і за роботою, художнику вдалося створити яскравий і емоційний образ, передати цілу гамму почуттів й індивідуальних рис письменниці. Влітку 1901 року на другій виставці художника був представлений портрет поетки, який продемонстрував високу майстерність Труша - митця-психолога. Портрет зберігається у Львові. Але ми приходимо в художній музей знайомитися з іншими прекрасними творами Труша - портретиста. Кращий з них, "Портрет дівчинки", очі якої з довірою й надією сприймають навколишній світ.

У Харківському художньому музеї можна бачити картини ще одного відомого художника, але зв'язки з ним Лесі Українки були як із видатним етнографом.

Опанас Сластіон дитинство провів у м. Ногайськ Таврійської губернії. У старовинному містечку ще свіжі були перекази про Запорізьку старовину. Юнак перейняв потяг до кобзарства, Це і спонукало його у період навчання у Петербурзькій академії художеств займатися ще й етнографією. Влітку 1876 року він подорожує на Полтавщині, малює портрети відомих кобзарів, записує їхні пісні й думи. Розуміє, що без мелодії не можна передати повністю відчуття краси й величі пісні. Треба їх записати на фонограф,

У травні 1908 року Леся Українка звернулася в етнографічну комісію Наукового товариства ім. Т.Шевченка з пропозицією організувати експедицію по запису співу кобзарів. Одночасно поетеса просила Сластіона допомогти у справі записування мелодій українських дум. Художник із задоволенням погодився. Експедицію очолив молодий музикант етнограф Ф.Колесса. Кошти на експедицію виділила Леся Українка, відмовившись від лікування в Єгипті. Тож масмо тепер запис співів і Харківських кобзарів І.Кучеренка, Г.Гончаренка, С.Пасюги. А картина О.Сластіона "Проводи на Січ" нагадує нам різноманітне життя художника в ті бурхливі часи, про плідну працю його як етнографа з поетесою-фольклористкою Лесею Українкою,

Харків'яни будуть зберігати пам'ять про велику працю видатних митців культури, ще раз вдивляючись в тепле сяйво картин О.Мурашка, І.Труша, О.Сластіона, із якими була знайома геніальна поетеса.